

מודעות ואחריות חברתית במטרה לעודד תלמידים למעורבות חברתית

טובה בן - ארי

הערבות ההדדית של הציבור על היחידים או של כל אחד מישראל על חברו, היה מתאים שהיא תתחיל מיום היות ישראל לעם, היינו ביציאת מצרים. אנו מגלים את היסודות החשובים ביותר המגדירים את המבנה הפנימי של עם ישראל לדורותיו, כשדור ראשון קבל תורה ונכנס בברית זו, חייב את כל הדורות עד עולם. בגלל האחדות הזו, אנו חיים בצוותא בארץ ישראל ומכאן האחריות הדדית בין כל חלקי העם. **זה מה שנקראה: ישראל ערבים זה בזה.**

חברה אזרחית יוצרת את ה"הון החברתי" הבסיסי של החברה, המהווה את סך כל הערכים, הרעיונות, היצירות, הגילויים, והחיבורים החברתיים הנוצרים בחברה. **טיפוח אזרחות פעילה בחברת הילדים מהווה כוח בעל השפעה גוברת בכל תחומי החיים של הילדים בסביבות חייהם** ואנו רואים במעורבות חברתית מכוונת - יצירה חדשה ומתפתחת של ילדים הלוקחים אחריות בחברה בה הם חיים, מתמודדים וניזונים ממנה. ומכאן שעלינו להרחיב את גילויי ערבות הדדית ומעורבות חברתית בחברתנו. בתורה שבכתב נמצאים לכאורה מצוות, חוקים ומשפטים. אבל מתוכן החקיקה ברור שהמצוות המוטלות על כל אדם כלפי זולתו הן **זכויותיו של כל אדם מלפני זולתו ומלפני החברה.** (פרופ' אליעזר שביד, כבוד האדם וחירותו)

ילדים – כמו שאומר המחנך והרופא הנודע יאנוש קורצ'אק – הם כשליש מהאנושות. "לדים לא רק יהיו (בעתיד) אלא הינם (כבר עכשיו) בני-אדם ועל כן זכאים לכבוד" וכבני אדם הם **בעלי זכויות.** (רינה יצחקי, מדבריה) אבל לילדים אין נציגים בכנסת. אין להם הון או כוח להשפיע על קבלת החלטות במועצת העיר, או בממשלה, ובכל זאת הם **המנהיגים של מחר.** וכמנהיגים של המחר, אני רואה את החובה לעצב להם תפיסות חינוך אזרחיות, כמובילי שינוי חברתי, כבני אדם האחראים על החברה ונוהגיה. כאנשים צעירים המבקרים תהליכים, המוצאים דרך יצירתית הבונה יחסי רעות, התורמים לנזקקים לעזרתם.

המגמה שלנו היא להרחיב את העשייה הכיתתית לעשייה קהילתית מן הקרוב לרחוק, לשלב במעגליה מחד מערך לימודי רב תחומי (לרבות שיטות הוראה מותאמות ומגוונות) כאשר התכנים יתמקדו בזכויות אדם ואזרח ומאידך פעילות משותפות של אוכלוסיות ביה"ס (הורים, קהילה, מורים תלמידים, רשות מקומית ויחידות אחרות) למען חברה איכותית יותר, מתוך מגמה שעשייה זו תתרחב מעבר מהמסגרת החינוכית ותהפוך **לחלק מאורח החיים של תלמידינו.**

מתפקידינו לחנך ולחזק את המעורבות של התלמידים במתרחש בבית-הספר, בקהילה, בעם ובעולם, "לעשות מעשה"! לתלמידים הנחשפים מידי יום לבעיות חברתיות מגוונות באמצעי התקשורת השונים ובסביבות חייהם נעניק כלים לניתוח האירועים בכדי להגיב, לתמוך, לעזור, למחות, לבקר - כדי שיוכחו שיש ביכולתם לסייע ולתרום בעזרת מסירות, יצירתיות ואהבת אדם, תוך גילוי המשאבים האנושיים שבהם.

כך גם ילמדו שיש ביכולתם לשנות אורחות חיים בחברה שלנו, החל מחברת הילדים בביה"ס דרך, מוסדות חברתיים ממשלתיים, מוסדות פרטיים, ארגונים וולנטריים ועד להצעות לאמצעי התקשורת ודיונים בכנסת בוועדות השונות, לחלק מהתלמידים יהיה זה מפגש ראשוני בהתנסות בתרומה אזרחית ובהתנדבות לעשייה חברתית משמעותית, אך ההתחייבות של כולם תהיה להתמדה, אחריות אישית, ולמימוניות תקשורת בין-אישית.

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
הפיקוח ליישום חוק זכויות התלמיד

אני מצפה מכם האנשים צעירים שתנהגו אחרת, תהיו אזרחים פעילים המשפיעים על החברה שלכם ואפילו על חברת המבוגרים. תנו אתם דוגמא אישית, הימנעו מחשיבה סטריאוטיפית, פעלו למען הרעיונות שאתם מאמינים בהם כמו : עזרה לילדים חולים, לאנשים קשישים בקהילה, תתלוננו על אי צדק שקרה, כתבו לעיתון, לטלוויזיה... פנו לעירייה, למשרד החינוך, לכל רשות המטפלת בעניין עליו אתם מוחים, דעו להעניק מחמאות לאירועים אחרים בהם אתם בטוחים שזכויותיכם כאזרחים קויימו, עודדו התנהגות חיובית, פעלו כדי שתהיה לכולנו חברה טובה ביותר שנעים וכיף לחיות בה.